

LA FE DE PERE I LA FE DELS DIMONIS

Antoni J. Dols Salas

1. INTRODUCCIÓ

Als evangelis sinòptics es troben coincidències entre la fe de Pere i la dels dimonis, almanco, quant a la seva formulació. De fet, sant Jaume expressa clarament que els dimonis creuen en Déu «Tu creus que hi ha un sol Déu? Fas bé; però també els dimonis ho creuen, i fins i tot se n'esgarrifen!» (Jm 2,19).

Molts pares de l'Església, al llarg de la història, s'han demanat quina és la diferència entre la fe d'un i la dels altres. És important distingir la fe apostòlica de la diabòlica, car en aquesta diferència s'hi juga la salvació de l'home. És aquesta, per tant, la qüestió que ens proposam estudiar: la fe de Pere i la dels dimonis sota el criteri soteriològic.

La nostra metodologia partirà, en un primer moment, de l'estudi analític dels texts més significatius dels sinòptics, per acabar amb una síntesi teològica de les dades bíbliques i de les aportacions patristiques adients.

2. LES DADES EVANGÈLIQUES

El que pretenem, en aquest punt, és recollir tot el que ens diuen els evangelis sinòptics sobre la professió de fe de Pere envers Jesús i la dels dimonis. Per manca d'espai, no podem estudiar més que les professions de fe explícites que descriuen Jesús com a Déu o Fill de Déu, o Messies, o sant de Déu o... Això limita i emmarca el nostre estudi. Som cons-

cients que hi ha altres manifestacions de fe en la divinitat de Jesús. Per exemple, quan a l'evangeli de sant Lluç(5,5-8), a la pesca miraculosa, Pere, davant Jesús, se sent pecador, s'agenolla i li canvia el tractament precedent de *Ἐπιστάτα* (rabí) pel de *Κύριε* (Senyor), segurament, ens trobam davant un autèntic reconeixement de la divinitat de Jesús, però no forma part del nostre estudi que se centra en les professions explícites de fe. Aquesta citació, juntament amb altres, tampoc no ens ajudaria massa perquè no trobaríem un paral·lel per part dels dimonis.

2.1. Les professions de fe

Les professions de fe dels dimonis als sinòptics es donen arreu i sempre es produeixen pel dany que se'n deriva, o que se'n pot derivar, per a ells, del seu encontre amb Jesús. És la por, la que batega darrere totes les declaracions de fe demoníques.¹

En canvi la professió de fe de Pere, segons els evangelis de Marc i de Mateu, es produeix a Cesarea de Felip i en un lloc apartat segons l'evangeli de Lluç, tot i que sembla que és la mateixa i única professió, la de tots tres. Amb els següents quadres sinòptics podem veure les expressions de la fe dels dimonis i la de Pere.

---

¹ «La naturalesa divina de l'Unigènit consumia amb un foc inenarrable els dimonis» (cf. Ciril d'Alexandria, Frag. Ev. Mat. 101: MKGK 184-185.)

Evangeli segons Marc		
Citació	Professions esperits impurs	Professió Pere
1,24	Per què et fiques amb nosaltres, Jesús de Natzaret? Has vingut a destruir-nos? Ja sé prou qui ets: el Sant de Déu! ²	
3,11	Tu ets el Fill de Déu! ³	
5,7	Per què et fiques amb mi, Jesús, Fill del Déu Altíssim? Et conjur per Déu que no em turmentis. ⁴	
8,29		Tu ets el Messies ⁵

A l'evangeli de Marc els esperits impurs professen que Jesús és el Sant de Déu, el Fill de Déu i el Fill del Déu Altíssim i per dues vegades li demanen per què es fica amb ells. Un cop li retreuen que ha vingut a destruir-los i un altre que no els turmenti.⁶ Pere, tan sols, professa que Jesús és el Messies. La professió de fe dels dimonis és més profunda i extensa i és motivada per la por a la pròpia destrucció.⁷

² «Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς οἶδα σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.»

³ «Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.»

⁴ «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱέ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μὴ με βασανίσῃς.»

⁵ «Σὺ εἶ ὁ χριστός.»

⁶ «La presència del Salvador es un turment per als dimonis.» (Cf. Beda, Exp. Ev. Mc. 1,1,25: CCL 120,447.)

⁷ «Heu vingut, diuen, a turmentar-nos abans d'hora? No podien dir que no haguessin pecat; però, demanen que, almanco, no se'ls castigui abans d'hora. Perquè el Senyor els havia sorpresos cometent tots aquells actes intolerables i xerecs i turmentant i torturant de tots els modes imaginables a les seves creatures, els dimonis creien que per l'enormitat dels seus pecats, el Senyor no esperaria el temps del càstig i per això pregaven i suplicaven» (Cf. Joan Crisòstom, Hom. Ev. Mat. 28,2: PG 57,353.)

Evangeli segons Mateu		
Citació	Professions esperits impurs	Professió Pere
8,29	Per què et fiques amb nosaltres, Fill de Déu? Has vingut aquí a turmentar-nos abans d'hora? ⁸	
16,16		Tu ets el Messies, el Fill del Déu viu.

A l'evangeli de Mateu, els esperits impurs l'anomenen Fill de Déu i li demanen si ha anat fins a ells per turmentar-los abans d'hora. També la por, com assenyala sant Jaume, marca la fe dels dimonis. Pere, a diferència d'a l'evangeli de Marc, també reconeix Jesús no sols com a Messies, sinó també com a Fill del Déu viu. I sobre aquesta professió es fonamenta l'Església (Cf. Mt 16,18-19).⁹ És cert que, aquí, manquen dues expressions de Jesús com a Fill de Déu que es troben en l'episodi de les temptacions, però, perquè estan en condicional, els tractarem a l'apartat següent.

Evangeli segons Lluc		
Citació	Professions esperits impurs	Professió Pere
4,34	Ah! Per què et fiques amb nosaltres, Jesús de Natzaret? ¿Has vingut a destruir-nos? Ja sé prou qui ets: el Sant de Déu! ¹⁰	
4,41	De molts en sortien dimonis cridant i dient-li: Tu ets el Fill de Déu! ¹¹	
8,28	Per què et fiques amb mi, Jesús, Fill del Déu altíssim? Et prego que no em turmentis! ¹²	
9,20		I vosaltres, qui dieu que soc? Pere li respongué: El Messies de Déu. ¹³

A l'evangeli de Lluc, com al de Marc, Pere tan sols reconeix Jesús com el Messies de Déu, mentre que els dimonis moguts per la por al turment i a la destrucció, l'anomenen «Sant de Déu», «Fill de Déu» i «Fill del Déu Altíssim». Aquí, com a Mateu, també hi manquen dues citacions en què el dimoni anomena Jesús com a Fill de Déu: les de les temptacions, que a continuació estudiem.

2.2. Jesús anomenat Fill de Déu a les temptacions

Les temptacions de Jesús s'especifiquen als evangelis de Mateu i de Lluc, no així al de Marc que tan sols afirma que «immediatament l'Esperit empenyé Jesús cap al desert. Hi va passar quaranta dies, temptat per Satanàs; s'estava entre les feres, i els àngels l'assistien.» (Mc 1,12-13). I els dos evangelis sinòptics que aprofundeixen el relat de les temptacions, per dues vegades empren el condicional: «Si ets Fill de Déu», concretament a les temptacions de convertir les pedres en pa i en la de tirar-se daltabaix del Temple. A Mateu són la primera i la segona temptació i a Lluc són la primera i la tercera. Vegeu-ne la taula següent.

---

⁸ «Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὥδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς.»

⁹ «Pere no digué: “tu ets Crist” ni “fill de Déu”, sinó “el Crist, el Fill de Déu”. Hi ha molts de cristos segons la gràcia, que tenen la dignitat de l'adopció, però sols un és el Fill de Déu. Per això digué “el Crist, el Fill de Déu” amb article determinat [...] Crist establí l'Església sobre aquesta Confessió» (Teodor de Mopsuèstia, Frag. Ev. Mat. 92: MKGK 129)

¹⁰ «Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς οἶδα σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.»

¹¹ «Δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.»

¹² «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ βασανίσης.»

¹³ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. Τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ.

L'expressió «si ets Fill de Déu» a les temptacions segons Mateu i Lluc		
Temptacions	Mateu	Lluc
1a	Si ets Fill de Déu, digues que aquestes pedres es tornin pans. (Mt 4, 3) ¹⁴	Si ets Fill de Déu, digues a aquesta pedra que es torni pa. (Lc 4,) ¹⁵
2a	Si ets Fill de Déu, tira't daltabaix (Mt 4,5) ¹⁶	
3a		Si ets Fill de Déu, tira't daltabaix (Lc 4,9) ¹⁷

L'únic que es pot dir és que el dimoni a l'episodi de les temptacions, tant a Mateu com a Lluc, amb dues proposicions condicionals, afirma: «Si ets Fill de Déu». Però no és veraderament una professió de fe sinó que el compliment de la temptació, segons el temptador, seria la manera de provar-ho. Així mateix, és curiosa la inversió de l'ordre de les temptacions. A Mateu el tirar-se daltabaix del punt més elevat del Temple constitueix la segona temptació, mentre que a Lluc és la tercera.

Alguns pares pensen que el dimoni quan tempta Jesús no coneix la seva condició divina. «Si ets fill de Déu» no significaria un reconeixement de la divinitat, sinó que el diable incitaria Jesús a mostrar qui és, per saber a què atènyer-se. Per exemple, el mateix Orígenes afirma:

«El diable havia escoltat la veu de Joan i també la veu de dalt que deia "Aquest és Fill de Déu," però no reconeix que el Fill de Déu esdevingui home, perquè Déu li havia

¹⁴ «Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.»

¹⁵ «Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.»

¹⁶ «Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν»

¹⁷ «Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω»

amagat l'encarnació, inexplicable per a ell. I es posà gelós que un home agradàs a Déu per ses virtuts i tingué enveja de l'honor que se li tributava, com havia succeït amb l'antic Adam. Per això volia rebaixar aquell home com havia rebaixat Adam.»¹⁸

Precisament, pel desconeixement de qui era en realitat Jesucrist, el dimoni, com ja ho havia fet antigament amb Adam, ofereix a l'home Jesús esdevenir Déu (Gn 3,5): la més sublim La fe de Pere i la fe dels dimonis de les temptacions!¹⁹ Si hauria sabut que Jesús era Déu, no li hauria ofert esdevenir Déu.²⁰ Així, doncs, Jesús, com home, és temptat amb les mateixes temptacions d'Adam.²¹ I triomfa sobre aquelles, no en profit propi sinó nostre.²²

Per l'espipellada que n'hem fet, sembla que és opinió comu

---

¹⁸ Cf. Orígenes, Fr. Ev. Luc. 96: GCS 49,265. O també: «Desconeixedor del misteri de l'economia divina demana el que ignora. És propi d'aquell que dubta, per poder-ho saber, començar dient "Si ets Fill de Déu" [...] Havia sentit l'àngel que anunciava a la Verge que pariria el Fill de Déu. Havia vist com els Màgics, abandonat ja l'error de la seva ciència fàtua, adoraven suplicants l'infant acabat de néixer. Havia vist també, després del baptisme, l'Esperit sant baixar en forma de colom i havia sentit la veu del Pare que proclamava "Aquest és el meu Fill." Havia sentit Joan com donava testimoni públic afirmant "Aquest és el que lleva el pecat del món." [...] Va témer aquestes darreres paraules més que totes les altres perquè, ell, havia omplert el món de pecats i ara sentia que havia vingut el que llevava el pecat del món. Havia quedat aterrit davant aquestes paraules, però encara no creia plenament, perquè aquell a qui l'havien anomenat com a Fill de Déu, ell el veia com a home i contemplava en la carn el qui deien que llevava el pecat del món. Per això, amb vertadera païra indaga si és veritat el que ha sentit. Veié com dejunava quaranta dies amb les seves nits, però, desesperat, no volia creure que fos el Fill de Déu [...] per això li proposa: "si ets el Fill de Déu mana que aquestes pedres esdevinguin pa."» (Cf. Cromaci, Com. Ev. Mat. 14,2: CCL 9A, 251-252.)

¹⁹ «El pujà al pinacle del Temple. Satanàs pretenia que Jesús s'imaginàs que podia esdevenir Déu per mitjà del temple sant, el mateix que abans havia fet amb Adam quan li insinuà que podia esdevenir Déu per mitjà d'aquell arbre.» (Cf. Efrén de Nísibi, Com. Diat. 4,8: CSCO 137.)

²⁰ «No s'acostaven a ell amb un cor pur, com Déu que era, sinó que el temptaven com home» (cf. Ciril d'Alexandria, Frag. Ev. Mat. 32 MKGK 162.)

²¹ «Amb tres temptacions incitè el nostre comú enemic al nostre primer pare: amb la gola, amb la vanaglòria i amb l'avarícia [...] Amb la gola quan li ensenyà el fruit de l'arbre prohibit i l'aconsellà que en menjàs. Amb la vanaglòria quan li digué "sereu com a déus." I amb l'avarícia quan li digué "coneixereu el bé i el mal" (...) Però, amb els mitjans amb què el diable vencé el primer home fou vençut pel segon home temptat. El temptà amb la gola quan li digué "Digués que aquestes pedres esdevinguin pa." El temptà amb la vanaglòria dient-li: "Si ets fill de Déu, tira't daltabaix." I el temptà amb l'avarícia quan, mostrant-li tots els regnes d'aquest món, li digué: "et donaré tot això si prostrat m'adores"» (cf. Gregori Magne, Hom. Evs. 16,2-3: PL 76, 1135-1136.)

²² Cf. Ambròs, Exp. Ev. Luc. 4,19: CCL 14,112.

na dels pares que, al moment de les temptacions, el dimoni ignora la realitat de la condició divina de l'home Jesús. Per això, no podem tenir en compte els dos condicionals «si ets fill de Déu» com a professió de fe dels dimonis.

2.3. El rebuig de Jesús a Satanàs i a Pere

Hi ha un cas a l'evangeli de Mateu que convé no oblidar. Ens referim quan Pere prova d'allunyar de Jesús la idea que ha de passar per la passió i ha de morir per ressuscitar després. Jesús reacciona i el tracta i es refereix a ell amb paraules molt semblants a les que ha emprat abans contra el dimoni a l'episodi de les temptacions. Concretament diu l'evangeli: «Però Jesús es girà i digué a Pere: Vés-te'n d'aquí, Satanàs! Em vols fer caure, perquè no veus les coses com Déu, sinó com els homes» (16,23).²³

Recordem que Jesús, a l'episodi de les temptacions, rebutja el dimoni dient-li: «Vés-te'n d'aquí, Satanàs!» (Mt 4,10).²⁴

Així, doncs, a primera vista, semblaria que ambdós són tractats de la mateixa manera per Jesús: anomenats «Adversari» (*Σατανᾶ*) ambdós²⁵ i allunyats d'Ell (*Ἔπαγε*). La cosa, però, no és tan clara. Ja sant Jeroni advertia:

«Contràriament a l'opinió de molts, Satanàs i Pere no

---

²³ *Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ἔπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.*

²⁴ *Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔπαγε, Σατανᾶ·*

Aquest episodi també és referit a l'evangeli de sant Marc: «Però Jesús es girà i, davant els deixebles, renyà Pere dient-li: Vés-te'n d'aquí, Satanàs! No veus les coses com Déu, sinó com els homes» (8,33): (*Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπέτιμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει, Ἔπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.*)

²⁵ «El Senyor, per fer veure que anava a la passió voluntàriament, no sols va reprendre Pere sinó que l'anomenà Satanàs» (cf. Joan Crisòstom, Hom. Ev. Mat. 54,3-4: PG 58,536.) «Per la ignorància de Pere, que en certa mesura contrastava amb les coses de Déu, Jesús l'anomenà "Satanàs" que en hebreu significa adversari» (Cf. Orígenes, Com. Ev. Mat. 12,21:GCS 40,117.)

són condemnats amb la mateixa sentència. A Pere li diu: “Aparta’t i posa’t darrere meu, Satanàs”, és a dir, segueix-me tu que t’oposes a la meua voluntat. En canvi, aquell altre sent que li diu: “Aparta’t, Satanàs” i no li diu darrere meu, perquè se sobreentengui: “Vés al foc etern prepara’t per a tu i per als teus àngels”»²⁶

Una simple preposició de genitiu (*ὀπίσω*) ens fa entendre que Jesús no allunya Pere d’ell, cosa que sí fa amb el dimoni, només el situa darrere Ell. El tracta d’adversari perquè s’oposa a la seva voluntat, però no l’engega. És com si li digués «Pere, segueix-me. No em vulguis imposar la teua voluntat, sinó accepta la meua, que és la del Pare.» Per això el situa darrere, no lluny d’ell.

3. SÍNTESI TEOLÒGICA

Les dades bíbliques ens han aportat una certesa. Tant Pere com els dimonis creuen que Jesús és el Fill de Déu. Si el dimoni, a l’episodi de les temptacions, no té gaire clar qui és Jesús, a la resta de l’evangeli en dóna testimoni. A partir d’aquesta constatació, avalada per molts pares de l’Església, sorgeixen dues qüestions:

a) La fe de Pere i la dels dimonis és exactament la mateixa o es distingeixen en alguna cosa?

b) Si és la mateixa, per què Jesús alaba la professió de Pere i en canvi silencia la dels dimonis?

---

²⁶ «Non ut plerique putant eadem satanas et apostolus Petrus sententia condemnantur. Petro enim dicitur “Vade retro me satana”, id est sequere me qui contrarius es uoluntati meae; hic uero audit: “uade satanas,” et non ei dicitur “retro”, ut subaudiatur: uade un ignem aeternum qui praeparatus est tibi et angelis tuis.» (Jeroni, Com. Ev Mt. 1, 4, 10: CCL 77,22.)

3.1. Distinció entre la fe de Pere i la dels dimonis

Un dels pares que més ha estudiat la qüestió, sens dubte, és sant Agustí. Molt coneguda és la seva sentència:

«Gran cosa és la fe, però sense la caritat no és profitosa per a res. Els dimonis confessaven Crist. La fe i no l'amor els feia dir: "Què hi ha entre Vós i nosaltres?" Tenien fe, però no caritat. Per això eren dimonis.»²⁷

Aquesta és la gran diferència que observa el sant d'Hipona: la fe de Pere es resol en l'amor i, en canvi, la dels dimonis es resol en el temor:

«Aquesta fe és pròpia dels cristians, no dels dimonis. També els dimonis creuen i s'estremeixen. Però, per ventura estimen? Si no creguessin no haurien dit: "Vós sou el Sant de Déu." O també: "Vós sou el Fill de Déu" I si estimassin no dirien: "Què hi ha entre Vós i nosaltres?"»²⁸

I és que la mateixa professió de fe de Pere a Cesarea ja està inspirada per l'amor. Sembla que Agustí insinuï que l'amor precedeix la fe i a la vegada aquesta l'acreix, el dilata. Pere, perquè estima Jesús, el confessa com a Messies, el Fill del Déu viu. I a la vegada perquè creu en Ell li respon: «Senyor, Vós ho sabeu tot; ja ho sabeu, que vos estim»:

«Per què Pere fou alabat? Per què se l'anomenà benaventurat? Recordem-ho junts. Per haver dit: "Tu ets el Crist, el Fill del Déu viu"? Quan el proclamà benaventurat, Crist no es fixà en la literalitat de les paraules, sinó en

---

²⁷ Cf. Agustí, Tract. Ev. Jo. 6,21: BAC 139,148.

²⁸ Cf. Id., Ep. Sixt. 194,11: CSEL 57,185.

l'afecte coral que les inspirava. Voleu que us ho provi? Els dimonis també proclamaren: "Sabem qui ets: el Fill del Déu" Fill de Déu el confessà Pere; Fill de Déu el confessaren els dimonis [...] Pere parlava amb amor i els dimonis amb temor!²⁹

Aquest amor per Jesús, que motiva la fe de Pere i la nostra, per Agustí, és el que ens constitueix com a fills. La filiació divina es mostra en l'amor a Jesús i es nega amb el temor al mateix Jesús:

«Els dimonis confessen Crist, i també els fidels confessen Crist. "Vós sou el Crist, el Fill del Déu viu," digué Pere. "Sabem qui sou, sou el Fill de Déu," digueren els dimonis. Sent la mateixa confessió però hi trob distint amor. Què dic? Allà parla l'amor, aquí el temor. Per tant aquells que l'estimen són fills i els qui el temen no ho són.»³⁰

Sant Agustí, com molts dels de pares que hem citat, atribueixen la fe de Pere a l'amor, mentre que la dels dimonis al temor. Però temor a què? Temor a ser turmentats.³¹ Perquè temen Déu reconeixen Jesús com el seu Fill: aquell que ha vingut a fer justícia. La conclusió, sobre el temor dels dimonis del qual parla sant Jaume (Jm 2,19), és que aquest, no és pròpiament el sant temor de Déu, do de l'Esperit sant, és simple por al càstig i al turment que no suposa reverència a Déu.

---

²⁹ Cf. Id., Serm. 90,8: PL 38,564.

³⁰ Cf. Id., Enarrat. Ps. 49,2: CCL 38, 576.

³¹ «Aquestes paraules demostren que els dimonis tenien una gran ciència i que els mancava la caritat. Temien la seva condemna i no estimaven la seva justícia.» (cf. Id., Civ., 9,21: CCL 47,268.) «No deien els endimoniats "Sabem qui ets, el Fill de Déu? [...] Mai espontàniament i sense coacció» (Cf. Joan Crisòstom, Hom. 1Cor. 29,26: PG 61,243.) «No accept el testimoniatge del diable, sinó sa professió. El diable, malgrat ell, es veu obligat a parlar encara que obligat i torturat.» (cf. Ambròs, Ep. 77,22: CSEL 82/3,139.)

3.2. Jesús feia callar els dimonis «perquè sabien qui era» (Mc 1,34)

Jesús fa callar els dimonis que professen la fe en ell no per amor, sinó per temor.³² Per què? Certament aquí s'hauria d'aprofundir l'anomenat secret messiànic que no afecta només afecta els dimonis sinó també tots aquells que són curats per Jesús. Però, concretament en el cas dels dimonis els pares de l'Església són unànimes: Jesús els fa callar perquè no els accepta com a propagadors de la veritat.³³

3.3. Tomàs d'Aquino

A partir de sant Agustí, sant Tomàs estudia l'acte de fe distingint les fórmules «creure per Déu» (*Credere Deo*), creure Déu (*Credere Deum*) i creure en Déu (*Credere in Deum*).³⁴ Les dues primeres fórmules parteixen de la consideració de l'enteniment i la tercera de la voluntat que el mou. L'objecte material del creure (el que creiem: Déu) és manifestat per la fórmula *Credere Deum*. La raó formal de l'objecte, és a dir, el mitjà pel qual assentim a una veritat determinada, és expressada per la fórmula *Credere Deo*. Però hi ha una tercera forma de considerar l'objecte de la fe i és la moció de l'enteniment per part de la voluntat, i aquesta és expressada per la fórmula *Credere in Deum*. L'amor neix de la voluntat. Creiem en Déu perquè l'estimam i per a estimar-lo. I això és el que manca a la fe dels dimonis. Per això Tomàs acaba afirmant:

---

32 «Prova del temor es la súplica per no ser turmentat.» (cf. Ciril d'Alexandria, Com. Ev. Luc. 8,26: PG 72,633.)

33 «El mateix Senyor, quan els dimonis deien la veritat –de fet, deien la veritat quan afirmaven: “Vós sou el Fill de Déu”–, els feia callar a l'instant. Els impedia parlar perquè no sembrassin la seva malícia junt amb la veritat» (Atanasi, Vit. Ant. 26,2:PG 26,881.) «No permetia que els dimonis impurs el reconguessin, perquè no convenia que aquests s'apropriassin la glòria del servei apostòlic, tampoc convenia que el misteri de Crist fos pronunciat per llengües impures.» (cf. Ciri d'Alexandria, Com. Ev. Luc. 4,41: PG 72,552.)

³⁴ Cf. Tomàs Aquino, STII-II q.2, a.2.

³⁵ *Ibid.*

«L'expressió "creure en Déu" no convé als infidels per la mateixa raó per la qual es considera acte de fe. Els infidels, en efecte, no creuen en l'existència de Déu, en les condicions que determina la fe.»³⁵

És a dir, potser puguin creure Déu i creure per Déu, però mai poden creure en Déu perquè ni l'estimen, ni la seva fe s'atansa a estimar-lo. És cert que Tomàs parla dels infidels, però, per tot el que hem exposat, aquestes paraules poden ser perfectament aplicades també als dimonis.

3.4. Conclusió

Pere i els dimonis creuen en el Fill de Déu, però per motius diversos i amb distintes finalitats.

La plena professió de fe de Pere, que neix de l'amor de Déu i s'hi atansa, es manifesta en la formulació: «Vós, Senyor, ho sabeu tot, sabeu bé que vos estim» (Jo 21,17).

La fe dels dimonis, que neix del temor, es manifesta en les paraules: «Ah! Per què et fiques amb nosaltres, Jesús de Nazaret? Has vingut a destruir-nos? Ja sé prou qui ets: el Sant de Déu!» (Lc 4,24).